

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการฯ (2) เพื่ออธิบายผลกระทบของโครงการฯ ในด้านสภาพแวดล้อม อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินการโครงการฯ

ขอบเขตการศึกษา คือ การศึกษาผลที่ได้รับจากการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ใน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ระหว่างปีการเพาะปลูก 2538/39 และ 2543/44 ผู้ให้ข้อมูล คือ รักษาการณ้เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอแม่แจ่ม จำนวน 1 คน บุคลากรประจำ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม จำนวน 10 คน กำนัน จำนวน 3 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 9 คน และเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวโพดในเขตพื้นที่ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ จำนวน 90 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงค่าความถี่ พิสัย ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยกรณี้กลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์กัน และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

ผลการศึกษาสรุปดังนี้ คือ ประการแรก ด้านการให้บริการโครงการฯ พบว่า การประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการให้ความรู้ทางวิชาการด้านการเกษตรและการตลาดแก่เกษตรกร ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ส่วนการให้คำแนะนำและคำปรึกษาด้านการเพาะปลูกและการตลาดข้าวโพดแก่เกษตรกร ประสิทธิภาพสำเร็จระดับปานกลาง

ประการที่สอง ด้านประสิทธิผลของโครงการฯ พบว่า การดำเนินงานของโครงการฯ บรรลุประสิทธิผลในระดับปานกลาง ดังต่อไปนี้

(1) ด้านการเพาะปลูกข้าวโพด พบว่า โครงการฯ บรรลุวัตถุประสงค์ในการเพิ่มปริมาณพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพด การเพิ่มจำนวนเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวโพด การลดปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวโพด ที่ได้รับความเสียหาย และการเพิ่มปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวโพด

(2) ด้านคุณภาพผลผลิตข้าวโพด พบว่า โครงการฯ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ในการลดความชื้นของผลผลิตข้าวโพดที่ยังสูงเกินมาตรฐาน และการพบการปนเปื้อนของเชื้อราและสารอะฟลาท็อกซินในผลผลิตข้าวโพด

(3) ด้านการตลาดข้าวโพด พบว่า โครงการฯ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ในการเพิ่มราคารับซื้อผลผลิตข้าวโพด แต่บรรลุวัตถุประสงค์ ในการเพิ่มปริมาณการขายผลผลิตข้าวโพด

(4) ด้านประสิทธิภาพการเพาะปลูกข้าวโพด พบว่า โครงการฯ บรรลุวัตถุประสงค์ ในการลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าวโพด และการเพิ่มผลกำไรสุทธิจากการขายผลผลิตข้าวโพด

ประการที่สาม ด้านผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม พบว่า การเพาะปลูกข้าวโพด ไม่มีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของดินในพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพด และสภาพแวดล้อมของป่าไม้ใน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

ประการที่สี่ ปัญหาในการดำเนินงานโครงการฯ พบว่า โครงการฯ ยังขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญงบประมาณ การสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสูง และความต่อเนื่องในการดำเนินงานโครงการฯ นอกจากนี้ผู้รับผิดชอบนำโครงการฯ ไปปฏิบัติไม่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานโครงการฯ และขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ

ประการที่ห้า ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหา คือ การเพิ่มจำนวนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรที่สูงและการตลาดสินค้าเกษตร การแบ่งหน้าที่ในการดูแลพืชเศรษฐกิจแต่ละชนิด การวางแผนการเพาะปลูกและการตลาดข้าวโพด ระดับอำเภอ และส่งเสริมเกษตรกรให้วางแผนและเก็บข้อมูลการเพาะปลูกข้าวโพด การแยกงบประมาณโครงการฯ ออกจากงบประมาณประจำ การเพิ่มการสนับสนุนที่จำเป็นจากหน่วยงานระดับสูง การวางแผนการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ การให้ความรู้ด้านการเกษตรและการตลาดข้าวโพด ที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้จริง อย่างต่อเนื่อง และการสร้างฐานข้อมูลด้านการเพาะปลูกและการตลาดข้าวโพด ในระดับอำเภอ

The objectives of this research were (1) to analyze the effectiveness of the project implementation; (2) to explain the environmental impacts in Mae Chaem District, Chiang Mai Province; and (3) to study the project implementation problems.

The research scope was to compare the effects of the Promotion and Development Project of maize production and marketing between crop year 1995/96 and 2000/01. The research informants were acting Mae-Chaem district agricultural officer, 10 officers of Mae Chaem district agricultural office and sample groups of 3 headmen of sub-district, 9 headmen and 90 maize growers. Statistics for data analysis were frequency, range, mean, percentage, pair-samples t-test and weight mean score.

The findings could be summarized as follows:

First, project services: The project public relation and The project education services were failed. The project advice service was succeeded at a middle level.

Second, effectiveness of the project implementation: The project implementation was succeeded at a middle level.

(1) Maize crop: The project was succeeded in increasing of maize crop area, numbers of maize growers, maize yield per rai and decreasing of damaged maize crop per rai.

(2) Quality of maize crop: The project was not succeeded in decreasing of under-15%-humid-level of maize crop and protecting of Aflatoxin adulteration in maize crop.

(3) Maize marketing: The project was not succeeded in increasing maize price. But the project was succeeded in increasing quantity of sold-maize crop.

(4) Efficiency of maize plantation: The project was succeeded in decreasing of maize cost per kilogram and increasing of maize crop net profit.

Third, environmental impacts: The maize plantation had no impacts on soil fertility and ecology of forest in Mae-Chaem District.

Fourth, project implementation problems: Lack of personnel, budget, essential support of higher level and continuous project implementation. Project implementation was not included to the routine operation of Mae Chaem District agricultural office operation. Moreover, public relation was not efficient.

Fifth, suggestion and solvable guideline: Increasing of specialist on highland agriculture and maize marketing, responsibility separation of economic agricultural products. Making maize production and marketing district plan and encourage maize production and marketing planning to agriculturists. Separate the necessary project budget from operational budget of Mae-Chaem District agricultural office. Increase necessary support from higher level. Make efficient public relation plan. Give continual knowledge on practical maize production and marketing to agriculturists. Create the maize production and marketing database at the district level.